

Давиденко Олена Павлівна

Система територіальної організації влади в Польщі: досвід для України

УДК 327:352

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-4.8>

Давиденко Олена Павлівна
аспірант кафедри парламентаризму
Навчально-наукового інституту
публічного управління
та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
вул. Антона Цедіка, 20, Київ, Україна
ORCID: 0009-0007-5664-5149

Стаття присвячена дослідженню системи територіальної організації влади в Польщі та можливості використання їх досвіду для України. Метою публікації є аналіз процесу становлення та функціонування системи територіальної організації влади в Польщі із визначенням аспектів зарубіжного (польського) досвіду, що може представляти інтерес для вдосконалення системи організації влади на місцевому рівні в Україні. Для розкриття проблем теми автором використано наступні методи дослідження: метод системності, який дозволяє сприймати територіальну організацію влади в Польщі як систему взаємопов'язаних між собою політико-правових, організаційних та емпіричних засад; метод ретроспективи, орієнтований на розгляд процесу становлення та розвитку системи територіальної організації влади в Польщі на етапі модернізації системи суспільно-політичного управління країною, метод порівняльного аналізу, пов'язаний із визначенням особливостей польського досвіду системи територіальної організації влади в аспекті його можливого застосування в модернізаційних процесах в Україні. В статті окреслено процеси реформування системи територіальної організації влади в Польщі та визначено політико-правову базу її реалізації, проаналізовано результативність реформ та особливості функціонування територіальної організації влади в Польщі на сучасному етапі, виявлено аспекти реформ системи територіальної організації влади в Польщі, які можуть представляти інтерес для вдосконалення системи організації влади на місцевому рівні в Україні. Особлива увага приділяється етапам та рівням реалізації адміністративно-територіальної реформи в Польщі, починаючи з підготовчих, закінчуючи етапом впровадження та моніторингу результатів. Акцентовано увагу на те, що важливою складовою успіху Польщі в реформі децентралізації був моніторинг заходів та змін, що супроводжували даний процес. У висновках автор наголошує про відповідність польської системи регіональної влади стандартам ЄС та використання досвіду Польщі в контексті євроінтеграційних прагнень України. Автор наголошує на важливості того, що система територіальної організації влади в Україні стала тим хребтом держави, її опорою, що дала змогу вистояти в найтяжчі моменти широкомасштабного військового вторгнення, та є тим дороговказом, що визначає вектор європейської інтеграції для України.

Ключові слова: децентралізація, органи місцевого самоврядування, адміністративна реформа, зміна, повіт, воєводство, європейська інтеграція.

Вступ. Реформа децентралізації є однією з найуспішніших реформ за часи незалежності України. Створено модель територіальної організації влади, яка передбачає нову взаємодію, розподіл повноважень та відповідальності між представницькими та виконавчими органами місцевого самоврядування, удосконалення державної регіональної політики.

На місцевий рівень було передано додаткові повноваження та ресурси, що зумовило ріст відповідальності органів місцевого самоврядування, їх перехід до стратегічного управління громадами, розробку довгострокових цілей економічного, демографічного, соціального розвитку. Водночас зміна статусу громад, необхідність вирішення їх поточних завдань та проблем життєдіяльності сприяло формуванню відповідальності місцевої влади, залученню не лише місцевих ресурсів, а й ресурсів державного чи міжнародного рівня, посилення самостійності та запровадження публічності щодо прийняття рішень.

В процесі реформ почала формуватися нова генерація політиків та службовців місцевого рівня, здатна відповідати на численні виклики та вирішувати перспективні завдання місцевого розвитку [6]

Всі країни, що здійснювали адміністративні реформи аналізували та ефективно використовували набутий досвід інших країн, які успішно здійснили процеси трансформації державної влади та місцевого самоврядування.

Не зважаючи на різноплановість процесів трансформації, різні вихідні умови, воєнний стан, в якому перебуває Україна сьогодні, досить цінним для нас є досвід децентралізації найближчого сусіда у Центральній Європі – Республіки Польща. За оцінками експертів Ради Європи в Польщі було вдало проведено адміністративну реформу в 90-х роках ХХ ст., скориговано повноваження органів місцевого самоврядування та державної влади. Органам місцевого самоврядування розширено права щодо управління відповідними територіальними одиницями, що дозволило сконцентрувати їх увагу на вирішенні проблем пересічних мешканців територій, тобто результатом трансформаційних реформ стало створення держави нового типу, що служить громадянам та дає можливість громадянському суспільству як формувати, так контролювати органи державної та місцевої влади [12].

Варто зазначити, що за основу польської системи організації місцевої влади була взята французька модель.

Досвід Польщі, здобутий у процесі здійснення адміністративної реформи, може стати в нагоді українським політикам, управлінцям, політологам тощо, особливо враховуючи, що трансформація, структуризація, функціонування польського урядування значно сприяла їх зближенню із структурами ЄС і НАТО, членства у яких прагне і наша держава. Проблеми, яким польські дослідники приділяли значну увагу є актуальними для українських політологів та управлінців і, безперечно, заслуговують на увагу з їхнього боку.

Слід визнати, що проблеми становлення та функціонування системи територіальної організації влади в Польщі знаходять відображення у вітчизняній і зарубіжній (зокрема, польській) історіографії. Серед авторів, що мають напрацювання у відповідній сфері, насамперед Гудзь Л. [5], Камінські М. [9], Климкову І. [10], Марчук Д. [12], Малиновський В. [14], Панкулич Л. [15], Савка О. [16], Сірик З. [17], Пилипенко Я. [18], Шаповалова Н. [19], Чепель О. [20], чії роботи створюють базис для розуміння проблем територіальної організації влади в Польщі. Водночас питання теми потребують їх подальшого поглибленого осмислення – як з урахуванням узагальнення накопиченого матеріалу, доповнення уявлень про систему територіальної організації влади в Польщі новими даними, так і сприйняття зазначеного матеріалу у вимірі реформ децентралізації та становлення нової системи організації органів влади на місцевому рівні в Україні.

Мета та завдання. Метою статті є аналіз процесу становлення та функціонування системи територіальної організації влади в Польщі із визначенням аспектів зарубіжного (польського) досвіду, що може представляти інтерес для вдосконалення системи організації влади на місцевому рівні в Україні.

Відповідно до поставленої мети визначено наступні завдання дослідження:

- 1) окреслити процес реформування системи територіальної організації влади в Польщі та визначити політико-правову базу її реалізації;
- 2) проаналізувати результативність реформ та особливості функціонування територіальної організації влади в Польщі на сучасному етапі;
- 3) виявити аспекти реформ системи територіальної організації влади в Польщі, які можуть представляти інтерес для вдосконалення системи організації влади на місцевому рівні в Україні.

Методи дослідження. Для розкриття проблем теми автором використано наступні методи дослідження: метод системності, який дозволяє сприймати територіальну організацію влади в Польщі як систему взаємопов'язаних між собою політико-

правових, організаційних та емпіричних засад; метод ретроспективи, орієнтований на розгляд процесу становлення та розвитку системи територіальної організації влади в Польщі на етапі модернізації системи суспільно-політичного управління країною, метод порівняльного аналізу, пов'язаний із визначенням особливостей польського досвіду системи територіальної організації влади в аспекті його можливого застосування в модернізаційних процесах в Україні.

Результати. Спочатку для здійснення аналізу окреслимо основні напрями та результати адміністративної реформи в Польщі в згідно з її євроінтеграційною політикою.

В 90-х роках ХХ ст. польським урядом було ініційовано ряд реформ в тому числі адміністративна реформа [1, 2].

Були визначені стратегічні напрями адміністративної реформи:

- запровадження триступеневого адміністративного поділу замість двохступеневого;
- запровадження територіального самоврядування на рівні повіту та воєводства замість раніше існуючих лише на рівні міст та селищ;
- зміна територіального устрою;
- збільшення частки територіального самоврядування в державних витратах;
- зміна системи бюджетного фінансування, завдяки новому розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади;
- децентралізація функцій державної адміністрації [7].

Польська адміністративна реформа базувалась на як на європейському досвіді та традиціях, що лежать в основі стратегії розвитку країн-членів Євросоюзу, так і на власних традиціях і практиці. Адміністративно-територіальна реформа складалась з двох взаємопов'язаних реформ, які проводилися одночасно, – реформи територіального устрою та реформи місцевого самоврядування [15]. Принципи, закладені у проведення адміністративно-територіальної реформи: субсидіарність, ефективність, прозорість, відкритість і підзвітність, гнучкість [19].

Вагомим здобутком є те, що реформа децентралізації в Польщі характеризувалась послідовністю та відбулась в два етапи. На першому етапі згідно з Законом «Про територіальне самоврядування» від 8.03.1990 р. [2] здійснено реформи, які стосувались базового рівня місцевого самоврядування – гміни. На другому етапі (1999 р.) реформовано інші органи місцевого самоврядування [17]. Тобто були створені передумови для раціональної системи державного управління та ефективного функціонування органів самоврядування. Напрацювання в результаті реформ органів місцевого самоврядування на рівні гмін, відкритість схеми

перетворень стало підґрунтям для здійснення подальших реформ [7]. Між першим та другим етапом реформування на розгляд уряду було подано значна кількість проєктів регіонального розподілу. Сеймом було ухвалено три закони, які встановили принципи організації територіальної влади: «Про самоврядування повіту», «Про самоврядування воєводства», «Про урядову адміністрацію у воєводстві». Зміст цих законів відповідав основним принципам реформ і нормам Конституції, відповідно до яких новий основний територіальний поділ складається з трьох ланок – гміни (основний рівень), повіти (місцевий рівень, до складу входять декілька гмін) й воєводства (регіональний рівень, об'єднує кілька повітів) та відповідає принципів, що кожна одиниця поділу повинна бути водночас одиницею місцевого самоврядування з відповідним обсягом повноважень, з 5 червня 1998 р. [20].

Між трьома рівнями самоврядування немає відношення організаційної залежності. Вони є рівноправними, різняться за поставленими перед ними завданнями. У результаті цієї реформи змінено головний принцип організації польського суспільства: «Місцеве самоврядування організує людей навколо їхніх місць проживання, а не навколо робочих місць» [8].

Станом на 1 січня 2024 року адміністративний поділ Польщі включає:

- 16 воєводств,
- 314 повітів і 66 міст з повітовими правами,
- 2477 гмін (у тому числі 302 міських, 711 місько-сільських і 1464 сільських).

Згідно з Конституцією Республіки Польща гміна є найважливішою одиницею місцевого самоврядування, яка була запроваджена для виконання завдань, що не увійшли до компетенції інших адміністративно-територіальних одиниць (ст. 164 Конституції РП). Відповідно до ст. 11 та 15 Закону «Про самоврядування гмін» керівним та контролюючим органом гміни є рада гміни, склад якої обирається на загальних, рівних, таємних виборах місцевого самоуправління строком на 4 роки. Рада гміни обирає правління – орган виконавчої влади в гміні (ст. 28 Закону). Очільником сільських гмін є войт (пол. *wójt*), невеликих міст – бурмістр (пол. *burmistrz*), великих – президент (пол. *prezydent*) (ст. 26 Закону). Починаючи з 2002 року запроваджено прямі вибори голів гмін. Гміна виконує всі державні функції місцевого характеру, які не належать до компетенцій інших органів (у сфері територіального порядку, комунального господарства, соціальної допомоги, початкової освіти, охорони здоров'я тощо) [20]. В середньому гміни налічують близько 15 тисяч населення.

Наступний рівень місцевого самоврядування – повіт, який виконує завдання надмуніципального рівня (боротьба з безробіттям, охорона громадського порядку, протипожежна безпека, середня

освіта, захист прав споживачів, охорона здоров'я на рівні спеціалізованих госпіталів, будівництво і утримання міжгмінних доріг тощо). Повітам можуть делегуватись права воєводств в тих питаннях, які можуть вирішуватись на місці. Повіт має окремий бюджет, його доходи не залежать від доходів гмін. Повіт не здійснює нагляд за діяльністю гмін, не може перебирати їх права чи втручатися у фінансове управління [10].

Як і в гмінах обирається рада повіту, яка приймає й контролює рішення. Рада обирає правління повіту – його виконавчий орган, який очолює староста [9]. Повіти поділяються на сільські і міські (міста на правах повіту). Місто на правах повіту – це місто, в якому проживають більше 100 тисяч населення (в середньому 190 тисяч). В основному повіти охоплюють однорідну за суспільними та економічними зв'язками територію. Всього налічується 380 повітів, з них 66 міст з повітовими правами.

На початковій стадії реформ в Польщі не було передбачено наявність повітів. Поява повітів та їх імплементація в практику місцевого самоврядування країни дозволило: 1) подолати функціональний розрив між гмінами та воєводствами, 2) структурувати систему організації влади на місцях [14].

Воєводство – це найбільша одиниця територіального самоврядування Польщі. В процесі реформ їх кількість суттєво зменшилась: з 49 до 16, вони відповідають регіонам типу NUTS-2 за класифікацією Європейського Союзу.

Самоврядування воєводства виконує завдання у сфері регіональної політики (визначення напрямів розвитку воєводства, створення умов для економічного розвитку та інвестицій, розвиток суспільної й технічної інфраструктури, пошуку і поєднання публічних і приватних коштів, охорона природи та культурної спадщини). Органи воєводського самоврядування – сеймик воєводства (рада, що обирається на прямих виборах) і правління воєводства (виконавчий орган на чолі з маршалком), яке обирається сеймиком. Державне управління у воєводстві здійснює воєвода як представник уряду в регіоні [19, 20].

У процесі реформування найбільшою проблемою стало здійснення розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади. Для того аби визначити чіткі межі відповідальності усіх територіально-адміністративних органів слугували два принципи розподілу повноважень – за адміністративними функціями та за споживачами послуг органів державного управління [16].

Чіткого розподілу повноважень зазнала в процесі адміністративних реформ і фінансова система органів місцевої влади Польщі. Так, гміни відповідали за початкову освіту, усі комунальні послуги, частину дорожньо-транспортного господарства, базові функції соціальної сфери та охо-

рони здоров'я. Повіти мали дбати про розвиток середньої освіти, соціальне забезпечення, вирішувати деякі питання використання землі та місцевої політики працевлаштування. Воєводська влада була уповноважена провадити регіональну політику, спрямовану на підвищення рівня життя населення. Центральний уряд відповідав за встановлення стандартів надання державних послуг та їх виконання [5].

Важливою складовою успіху Польщі в реформі децентралізації був моніторинг заходів та змін, що супроводжували даний процес. Це всебічно сприяло вчасному виявленню помилок і проблем та їх коригуванню і усуненню. Безпосередніми розробниками реформи стали науковці, які попередньо працювали над цією темою та виробили оптимальну модель адміністративної системи. Вони проводили компаративні дослідження спільно з представниками університетів Данії, Великої Британії, Швеції, Норвегії, Італії, Бельгії, Франції і США, створювали моделі фінансування місцевого самоврядування. Рада Європи, в свою чергу, забезпечувала їм експертну підтримку. Поширення інформації щодо реформи займалася Комісія Місцевого Самоврядування при Громадянському Комітеті та неурядова організація «Фонд розвитку місцевої демократії». Були створені консультаційні та тренінгові центри. До 1998 р. тренінг-курси пройшли близько 50 тис. учасників [19].

Звичайно, на шляху впровадження адміністративної реформи виникали певні труднощі. На жаль так і не вирішена основна проблема регіонів – брак фінансових ресурсів, не вдалось подолати соціально-економічний дисбаланс певних воєводств.

Реформа державного управління мала складний характер через кардинальні зміни в територіальній системі та поєднання адміністративної реформи з трьома іншими ключовими реформами – пенсійного забезпечення, освіти та охорони здоров'я. Певні перешкоди виникали і в політичному контексті: спостерігалась відсутність згоди в парламенті між різними партіями, деякі галузеві міністерства та відомства не хотіли передавати повноваження чи змінювати свою компетенцію тощо. В масштабах країни через різний обсяг наявних ресурсів нових органів самоврядування спостерігалась нерівномірність інституційної спроможності, брак аналітичної інформації про державний сектор [5].

Проте отримані результати підтвердили правильність обраного шляху в регіональній політиці – в діяльності органів місцевої влади відбулись позитивні зміни, підвищилась якість надання соціальних послуг для населення регіонів, зменшилось нецільове використання коштів. Дослідники відзначають також зміни в способі мислення і місцевої влади, і населення, зростання відповідальності органів місцевого самоврядування за

розвиток територій, підвищення активності громадян під час їх залучення до суспільного життя адміністративно-територіальної одиниці.

Висновки. Досвід Польщі у проведенні адміністративної реформи свідчить про те, що державне управління без децентралізації не може бути ефективним. Цей підхід має універсальний характер, оскільки наслідки та принципи реформування в країнах Європи є подібним. Саме тому при формуванні нової системи територіальної організації влади в Україні було використано досвід Польщі та інших європейських країн. Було враховано як схожість ментальних та соціально-економічних умов розвитку, так відмінності в традиціях та історичному досвіді.

В умовах російсько-української війни реформа децентралізації стала найуспішнішою реформою за часів незалежності України [6].

Більшість органів місцевого самоврядування, що утворились в процесі децентралізації, продовжують функціонувати в умовах воєнного стану, в умовах значної міграції населення, згортання виробництва та бізнесу, зменшення надходжень до місцевих бюджетів. Нова система територіальної організації влади стала тим хребтом держави, її опорою, що дала змогу вистояти в найтяжчі моменти широкомасштабного військового вторгнення, та є тим дороговказом, що визначає вектор європейської інтеграції для України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 1997. № 78.
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. O samorządzie terytorialnym. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 1990. № 16. Poz. 95.
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. O samorządzie województwa, Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. O samorządzie powiatowym, Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. O organach administracji rządowej w województwie. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 1998. № 91.
4. Адміністративно-територіальна реформа 90-х років. Польський досвід для України. URL: // varta.kharkov.ua/politaktiv/anal
5. Гудзь Л.В. Польський досвід для України в управлінні розвитком первинної самоврядної одиниці. *Громадянське суспільство і політика органів місцевого самоврядування (проблеми теорії і практики)*: Матеріали науково-практичної українсько-польської конференції (Львів 4–5 березня 2002 р.). Львів: Добровичинський громадський фонд ім. князя Осмомисла. Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 2003. 182 с.
6. Давиденко О. Децентралізація як важливий чинник стабільності регіонів в умовах повоєнної відбудови України. *Вітчизняний парламентаризм: сучасні виміри Гідності та Свободи українського народу* : матеріали щоріч. Всеукр. круглого столу (Київ, 23 листоп. 2022 р.) : / за ред. Л. Г. Комахи,

В. А. Гошовської. Київ : Навч.-наук. ін-т публ. упр. та держ. служби Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка, 2022. С. 45–46.

7. Зозуля Є. Адміністративна реформа: польський досвід. Інформаційний бюлетень Міжнародного центру перспективних досліджень. *Вісник центру*. 2000. № 88. С. 8–9.

8. Історія, принципи та етапи реформи місцевого самоврядування в Польщі. URL: gazeta.dt.ua/internal/decentralizaciya

9. Камінські М. Досвід проведення адміністративної реформи в Польщі і можливості його застосування в Україні. *Економічний часопис*. 2000. № 7–8. С. 17–18.

10. Климкова І.І. Реформування органів місцевого самоврядування Польщі і України в контексті трансформацій виборчих систем. *Трансформація політичних систем на постсоціалістичному просторі: Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції: 8–9 лютого 2006 р.* / Укл. Г.О. Нестеренко / За ред. В.П. Бека. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2006. 303 с.

11. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.

12. Марчук Д. Адмінреформа в Україні через призму досвіду Польщі. *Главком*. 24.01.2011. С. 4.

13. Марчук М.І. Територіальне самоврядування республіки Польща у контексті європейської інтеграції. *Форум права*. 2011. № 1. С. 624–628.

14. Малиновський В.К. Уроки польської адміністративно-територіальної реформи для України. *Державне та муніципальне управління в умовах політико-адміністративної реформи: матеріали наук.-практ. конф. (Луцьк 17–18 травня 2007 р.)*. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2007. С. 15–18.

15. Особливості реформування адміністративно-територіального устрою Польщі. *Держава і право*. 2011. Вип. 53. С. 701–706.

16. Савка О. В. Регіональна політика Польщі – уроки для України. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: історія, політологія*. 2015. Вип.12. С. 279.

17. Сірик З.О. Адміністративно-територіальний устрій Польщі: вертикально-рівнева система управління. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. Вип. 6. С. 7–13.

18. Пилипенко Я. В. Порівняльний аналіз реформи децентралізації в Україні та Польщі. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 2 (21). С. 92–100.

19. Шаповалова Н. Пресняков І. Адміністративна реформа у Польщі: напрямки змін та реальні результати. *Діалог*. 15.06. 2005. С. 2.

20. Чепель О.Д. Реформа муніципальних органів та адміністративно-територіального устрою: на прикладі України, Польщі й Латвії. *Підприємництво, господарство і право*. Науково-практичний господарсько-правовий журнал 2019. №5. С. 185–189.

REFERENCES:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (1997). *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*, no 78.

2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. O samorządzie terytorialnym. (1990). *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*, no 16, poz. 95.

3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. O samorządzie województwa, Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. O samorządzie powiatowym, Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. O organach administracji rządowej w województwie. (1998). *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*, no 91.

4. Administratywno-terytorialna reforma 90-tych lat. Polski dosвід dla Ukrainy [Administrative-territorial reform of the 90s. Polish experience for Ukraine]. URL: varta.kharkov.ua/politaktiv/analiz

5. Hudz L.V. (2002). Polskyi dosvid dla Ukrainy v upravlinni rozvytkom pervynnoi samovriadnoi odynitsi. [Polish experience for Ukraine in managing the development of a primary self-governing unit]. *Civil Society and Politics of Local Self-Government Bodies (Problems of Theory and Practice): Materials of the Scientific and Practical Ukrainian-Polish Conference (Lviv, 4–5 March, 2002)*. Lviv: Dobrochynnyi hromadskyi fond im. Kniazia Osmomysla. Naukove tovarystvo im. T. Shevchenka, 182 p.

6. Davydenko O. (2022). Detsentralizatsiia yak vazhlyvyi chynnyk stabilnosti rehioniv v umovakh povoiennoi vidbudovy Ukrainy. [Decentralization as an important factor of regional stability in the context of post-war reconstruction of Ukraine]. *Domestic Parliamentarism: Modern Dimensions of Dignity and Freedom of the Ukrainian People: Materials of the Year. All-Ukrainian Round Table (Kyiv, November 23, 2022)*. /Ed by L. G. Komakha, V. A. Hoshovskaya]. Kyiv : Navch.-nauk. in-t publ. upr. ta derzh. sluzhby Kyiv. nats. un-tu imeni Tarasa Shevchenka, pp. 45–46.

7. Zozulia Ye. (2000). Administratyvna reforma: polskyi dosvid. Informatsiyni biuleten Mizhnarodnoho tsentru perspektyvnykh doslidzhen [Administrative Reform: Polish Experience. Newsletter of the International Centre for Policy Studies]. *Visnyk tsentru*. No 88, pp. 8–9.

8. Istorii, pryntsyipy ta etapy reformy mistsevoho samovriaduvannia v Polshchi [History, Principles and Stages of Local Self-Government Reform in Poland]. URL: gazeta.dt.ua/internal/decentralizaciya

9. Kaminski M. (2000). Dosvid provedennia administratyvnoi reformy v Polshchi i mozhlyvosti yoho zastosuvannia v Ukraini [Experience of administrative reform in Poland and the possibility of its application in Ukraine]. *Ekonomichnyi chasopy*, no 7–8, pp. 17–18.

10. Klymkova I.I. (2006). Reformuvannia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia Polshchi i Ukrainy v konteksti transformatsii vyborchikh system [Reforming Local Self-Government Bodies in Poland and Ukraine in the Context of Electoral System Transformations]. *Transformatsiia politychnykh system na postsotsialistychnomu prostori: Materialy mizhnarod-noi naukovo-teoretychnoi konferentsii: 8–9 liutoho 2006 r.* / Ukl. H.O. Nesterenko / Za red. V.P. Bekha. K.: NPU im. M.P. Drahomanova, 303 p.

11. Konstytutsiia Ukrainy (2013). [Constitution of Ukraine]. Kyiv : КМ, 96 p.

12. Marchuk D. (2011). Adminreforma v Ukraini cherez pryzmu dosvidu Polshchi [Administrative Reform in Ukraine through the Prism of Poland's Experience]. *Hlavkom*, 24.01.2011, p. 4.

13. Marchuk M.I. (2011). Terytorialne samovriaduvannia respubliky Polshcha u konteksti yevropeiskoi intehratsii [Territorial Self-Government of the Republic of Poland in the Context of the European Integration]. *Forum prava*, no1, pp. 624–628.

14. Malynovskiy V.K. (2007). Uroky polskoi administratyvno-terytorialnoi reformy dlia Ukrainy [Lessons of Polish administrative-territorial reform for Ukraine]. *Derzhavne ta munitsypalne upravlinnia v umovakh polityko-administratyvnoi reformy : materialy nauk.-prakt. konf. (Lutsk 17–18 travnia 2007 r.)*. Lutsk: Volynska oblasna drukarnia, pp. 15–18.

15. Osoblyvosti reformuvannia administratyvno-terytorialnoho ustroiu Polshchi [Peculiarities of reforming the administrative-territorial structure of Poland]. (2011). *Derzhava i pravo*, Vyp. 53, pp. 701–706.

16. Savka O. V. (2015). Rehionalna polityka Polshchi – uroky dlia Ukrainy [Poland's Regional Policy – Lessons for Ukraine]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnogo universytetu. Seriya: istoriia, politolohiia.*, Vyp.12, pp. 279.

17. Siryk Z.O. (2015). Administratyvno-terytorialnyi ustroi Polshchi: vertykalno-rivneva systema upravlinnia [Administrative-territorial structure of Poland: vertical-level management system]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, Vyp. 6, pp. 7–13.

18. Pylypenko Ya. V. (2019). Porivnialnyi analiz reformy detsentralizatsii v Ukraini ta Polshchi [Comparative Analysis of the Decentralization Reform in Ukraine and Poland]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvanni*, no 2 (21), pp. 92–100.

19. Shapovalova N. Presniakov I. (2005). Administratyvna reforma u Polshchi: napriamky zmin ta realni rezultaty [Administrative Reform in Poland: Directions for Change and Real Results]. *Dialoh*, 15.06. 2005, p. 2.

20. Chepel O.D.(2019). Reforma munitsypalnykh orhaniv ta administratyvno-terytorialnoho ustroiu: na prykladi Ukrainy, Polshchi y Latvii [Reform of municipal bodies and administrative-territorial structure: on the example of Ukraine, Poland and Latvia]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. Naukovo-praktychnyi hospodarsko-pravovy zhurnal*, no 5, pp. 185–189.

The system of territorial organization of government in Poland: experience for Ukraine

Davydenko Olena Pavlivna

Postgraduate Student at the Department of Parliamentarism
Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv
Antona Cedika str., 20, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0009-0007-5664-5149

The article is devoted to the study of the system of territorial organization of government in Poland and the possibility of using their experience for Ukraine. The purpose of the publication is to analyze the process of formation and functioning of the system of territorial organization of government in Poland with the identification of aspects of foreign (Polish) experience that may be of interest for improving the system of organization of government at the local level in Ukraine. To address the problems of the topic, the author used the following research methods: the method of systematicity, which allows to perceive the territorial organization of government in Poland as a system of interrelated political, legal, organizational and empirical principles: the method of the method of retrospection, focused on the process of formation and development of the system of territorial organization of government in Poland at the stage of modernization of the system of socio-political governance of the country; the method of comparative analysis, related to the determination of the peculiarities of the Polish experience of the system of territorial organization of government in terms of its possible application in modernization processes in Ukraine. The article outlines the processes of reforming the system of territorial organization of government in Poland and defines the political and legal framework for its implementation, analyzes the effectiveness of reforms and peculiarities of the functioning of the territorial organization of government in Poland at the present stage, and identifies aspects of reforms of the system of territorial organization of government in Poland that may be of interest for improving the system of organization of government at the local level in Ukraine. Particular attention is paid to the stages and levels of implementation of the administrative-territorial reform in Poland, from the preparatory stage to the stage of implementation and monitoring of results. It is emphasized that an important component of Poland's success in the decentralization reform was the monitoring of the activities and changes that accompanied this process. In conclusion, the author emphasizes the compliance of the Polish system of regional government with EU standards and the use of Poland's experience in the context of Ukraine's European integration aspirations. The author emphasizes the importance of the fact that the system of territorial organization of government in Ukraine has become the backbone of the state, its support, which allowed it to survive in the most difficult moments of a large-scale military invasion, and is the guiding light that determines the vector of European integration for Ukraine.

Key words: decentralization, local self-government, administrative reform, gmina, county, voivodeship, European integration.